

Motion till riksdagen 2018/19:534

av **Helena Gellerman (L)**

Energiomställningens förutsättningar – elnät och elektrifiering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dra tillbaka den nya intäktsförordningen för att underlätta för framtida investeringar i elnätet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Elnätsbolagen har stora investeringar av elnäten framför sig. Alla parter är överens om att Sverige står inför stora investeringsbehov när det gäller elnätet, i princip lika stora som på 60-talet. Hela 35 procent av Sveriges elnät är idag 40 år eller äldre och behöver bytas ut, vilket motsvarar reinvesteringar på cirka 150 miljarder. Samtidigt behövs det byggas drygt en halv miljon bostäder på kort tid, transportsektorn ska elektrifieras och en ny typ av elintensiv industri lockas till Sverige i form av exempelvis datahallar. Något som kräver mycket nytt elnät med högre kapacitet där det tidigare inte funnits något. Menar vi allvar med våra politiskt satta mål, såsom Parisavtalet, målet om en fossilberoende fordonsflotta och energiöverenskommelsens måste vi också leverera förutsättningar för att energiomställningen faktiskt ska bli verklighet.

Klimatförändringarna och det ökande antalet extremväder tillfällen ställer idag större krav på elnätet och leveranssäkerheten. Det kan handla om behovet av underhåll av befintliga elnät genom nedgrävda ledningar och starkare luftledningar. Den tilltagande urbaniseringen ställer också förändrade krav på elnätet och dess kapacitet när allt fler överger landsbygden och flyttar in till tätorten respektive närmare tätorten. Sist men inte minst ställer förändrade förutsättningar när det gäller elproduktion annorlunda krav på ett framtida elnät.

Idag domineras branschen helt och hållet av några stora produktionsplatser, vattenkraftverk och kärnkraftverk. Samtidigt är elmarknaden strikt lagreglerad och tillsynen ligger på Energimarknadsinspektionen som även fastställer intäktsmodell vilket avgör prisutvecklingen i 4-åriga perioder. Inför tillsynsperioden 2012–2015

överklagade nätbolagen Energimarknadsinspektionens beslut angående prisökning då Energimarknadsinspektionens förslag till ny prisökning (ny intäktsram) stred mot nuvarande lagstiftning då branschens behov av investeringar och reinvesteringar inte kunde tillfredsställas. Denna rättsprocess avgjordes först slutgiltigt 2015, dvs. bara ett år innan periodens slut där rätten gick på elnätsbolagens linje.

Detta föranledde att energiminister Ibrahim Baylan drev fram en förordning vars mål var att sänka elnätsbolagens avkastning. Denna förordning tar inte hänsyn till de investeringar som är nödvändiga de närmaste åren. Det råder stor risk att elnätsbolagen inte kan investera vilket är en stor risk för svensk industri, vilket bland annat branschorganisationen Företagarna har uttryckt sin oro inför. Med den detaljreglering som nu införts blir det en ren fiktion att påstå att tillsynsmyndigheten har en oberoende ställning. Detsamma gäller domstolarna. Deras roll har i huvudsak reducerats till en kontroll av att inspektionen har räknat rätt. Utformningen ger heller inga garantier för att det sker nödvändiga investeringar i elnäten. Den ryckiga regleringen kan leda till det motsatta.

EU-kommissionen håller ögonen på ärendet. Den kräver att de nationella tillsynsmyndigheterna ska vara oberoende också när det gäller tariffsättning. Den har nyligen inlett överträdelseförfaranden på området mot Tyskland och Ungern.

Sverige måste dra tillbaka den nya regleringsförordningen som den tidigare regeringen beslutade om och arbeta om regelverket, dels för att leva upp till elmarknadsdirektivets krav, dels för att inte Sverige ska dra på sig ännu ett vite och nytt överträdelseärende i EU.

Att skapa förutsättningar för ett leveranssäkert och hundra procent förnybart energisystem är ett av de viktigaste medlen för att nå målet om ett elektrifierat, digitaliserat och hållbart samhälle i framtiden, ett Sverige där både växande städer och en levande landsbygd ryms, och omställningen för ett fossilfritt Sverige.

Helena Gellerman (L)